

Confirmatur & magis illustratur hac ratio: Personarum acceptio opponitur justitia distributiva, ut docet D.Thomas 2.2. quæst.63.art.1. Sed justitia distributiva non habet locum in gratuitis & indebitis, qualia sunt dona & auxilia gratiae, ut declarat idem S.Doctor in cap. 9. epist. ad Roman. lect. 3. his verbis: *Injustitia distributiva locum habet in his quæ dantur ex debito, puta si aliqui meruerunt mercédem, ut plus laborantibus major merces donetur; non autem habet locum in his que sponte & misericorditer aliquid dat, puta si aliquis duos parceret in via inveniens, det uni quod potest, vel disponit in elemosynam dare, non est iniquus, sed misericors. Similiter si aliquis diobus aquæ ipsum offendentibus, uni dimittat offendam, & non alteri, est misericors uni, & iustus ad alterum, neutri vero iniquus.* Cum ergo omnes homines, propter peccatum primi parentis, damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, sola misericordia liberat, & sic quibusdam est misericors quos liberat; quibusdam autem iustus quos non liberat, neutris autem iniquus.

Confirmatur amplius: Absque vitio acceptio personarum Deus ex pluribus creaturis possibilibus, quasdam decrevit producere, aliis relictis intra statum possibilis; tamen ex parte illarum quas de facto produxit, nulla ratio inducens ad eorum productionem præcessit. Et ut Deus humilitatem Verbo copularet, nullum ex parte illius meritum præcessit, & tamen ex hoc quod alias humanitas sibi unibiles reliquerit, tale vitium non incurrit: Ergo similiter, licet Deus uni & non alteri suam gratiam largiatur, nullo ex parte illorum præcedente discriminé, non potest arguitur quoniam personatum acceptor, ac iustus suorum donorum distributor. Unde bellè S. Prosper lib. 2. de vocat. Gentium cap. 32. *De parentum carnalium iudicis conqueri non audemus, cum aliquos filios suos, ante ullam morum examina, ante aliqua pietatis obsequia indulgentiori complectuntur affectu. In dominis quoque erga famulos libera est dispositio, neque iuste quoque reprehenditur, qui de unius conditionis familia, quasdam sibi quos benignius bonifaret, & quos liberalius eruditet, elegit. Nunquid de summi Patris, & veri Domini benevolentissima equitate causandum est, quod in magna domo ejus, innumeris differentiis universa variantur.*

30. Demum quoniam frivola & inanis sit hæc Pelagianorum objectio parvolorum exemplum demonstrat, quorum alij baptisini gratiam consequuntur, quamvis ex impijs natii, alij non consequuntur; quamvis ex iustis progeniti; nec tamen Deus propterea personarum acceptor dici potest, ut docet Augustinus epist.103. ad Sixtum, coique exemplo Pelagianos premitt. *Verum (inquit) isti qui personarum acceptorem faciunt Deum, si in una eademque causa super alios veniat misericordia ejus, super alios vero maneat ira ejus, nempe totas vires argumentationis humanae in parvulis perdunt.... Quam, quo, allaturi sunt causam, quod alius sic gubernatur, ut baptizatus hinc exeat, alius infidelium manibus traditus, vel etiam fidelium priusquam ab ipsis baptizandis offeratur, expiret? An hoc fato vel fortuna daturi sunt?*

Nunquid ipse sibi parentes infideles, vel negligentes, de quibus nascere etelegit: *Quid dicam de inopinatis & repentinis innumerabilibus mortibus, quibus sapientiam religiosorum Christianorum preueniuntur, & baptismi præcipiuntur infantes: cum è contrario sacrilegorum & inimicorum Christi, aliquo modo in Christianorum manus venientes, ex hac vita non sine sacramento regenerationis migrant? Quid*

*bic dicturi sunt, qui ut gratia dari possit, nonnulla præcedere merita humana contendunt, ne sit persona-um acceptor Deus? Quia tandem hic merita præcessunt: si eorumdem cogitaveris parvularum, nullam sunt propria, utrisque est illis massa communis. Si parentum attenderis, bona sunt illa quorum simili repentinis mortibus sine Christi baptismate perierunt: mala vero illa quorum filii per Christianorum aliquam potestate ad Sacraenta Ecclesiæ pervenerunt. Et cur providentia Dei, qua nec fato positur, nec fortuitis casibus impeditur, nec ulla iniquitate corruptitur, ut renescantur ad hereditatem cœlestem, non consulunt omnibus parvulis filiorum suorum, & nonnullis etiam consulet parvulis impiorum? Ille infans de fidelibus conjugatis ortus, latitudinem parentum suscepit, matris, vel nutricis somnolentia suffocat, fit exors & expers fidei suorum. Ille, infans de sacrificio supro nascitur crudeli timore mortis expunitur, alienorum misericordi pietate colligitur, corrum Christiana sollicitudine baptizatur, fit aeterni consors & particeps regni. Ista cogitent, ista considerent, hic audiant dicere, Deum vel acceptorem in sua gratia personarum, vel remuneratorem præcedentium meritorum. Item lib. 6. contra Julian. cap. 14. sic discutit: *Deus aliquando adoptat in filium, quem format in utero impurissima feminæ; & aliquando non vult esse suum filium, quem format in utero filia sua. Ille quippe ad baptizatum nescio qua provisione pervenit; iste repentina morte non pervenit. Atque ita Deus in cuius potestate sunt omnia, facit esse in Christi consortio, quem format in Diaboli domicilio? & non vult esse in regno suo, quem format in templo suo. Aut si vult, cur non facit quod vult? Non enim quod soleris de majoribus dicere, Deus vult, & parvulus non vult. Certe hic ubi fati nulla est immobilitas, nulla fortuna temeritas, nulla persona dignitas, quid restat nisi misericordia & veritas profunditas.**

31. Aliud difficile argumentum contra secundam nostræ assertionis partem, in hunc modum proponi potest: Magis distat ordo hypostaticus ab ordine gratiae, quam ordo gratiae ab ordine naturæ; cum illa distantia sit infinita, haec autem finita: Sed non obstante hac majori distantia potest ordo hypostaticus cadere sub merito de congruo actuum pertinentium ad ordinem gratiae; ut enim docent Theologi in Tractatu de incarnatione, antiqui Patres meruerunt de congruo substantiam, aut saltem circumstantias, incarnationis: Ergo à fortiori opera ordinis naturalis possunt mereri de congruo præmium pertinens ad ordinem gratiae, non obstante distantia quæ inter utrumque ordinem reperitur.

Respondeo Majorem esse veram de distantia entitatia, falsam de distantia proportionis & habitudinis, nam hoc modo plus distat ordo gratiae ab ordine naturæ, quam ordo hypostaticus ab ordine gratiae; cum enim isti ordines intra genus ordinis supernaturalis contineantur, unus potest terminare habitudinem actuum spectantium ad alium, è contra vero, cum ordo gratiae & naturæ sint omnino diversi, unus non potest ordinari ad alterum, sed forma supernaturalis totius naturæ exigentiam excedit.

32. Hæc responso & doctrina potest hoc exemplo illustrari, plus distat Deus ab intellectu perfuso lumine gloriae, quam substantia spiritualis ab oculo corporeo, & tamen potest Deus ab intellectu lumine gloriae perfuso videri, secus autem substantia spiritualis ab oculo corporeo. Cuius alia ratio esse nequit, nisi quia major illa distantia est in genere entis, non in ratione habitudinis potentie

potentie & objecti. Idem cum proportione dicendum est in praesenti, scilicet quod ordo hypostaticus potest attingi ab ordine gratiae, quamvis ordo gratiae non possit attingi ab ordine naturæ; quia licet ordo hypostaticus magis distet ab ordine gratiae, quam ordo gratiae ab ordine naturæ; illa tamen major distantia est in genere entis, non vero in ratione proportionis & habitudinis, ob rationem quam assignavimus.

§. VII.

Homo non meretur de condigno primam gratiam justificantem, bene tamen argumentum ejus & primam gloriam, primæ gratiae habituali correspondentem.

33. Prima pars videtur certa de fide, tum quia ad Roman. 3. dicitur: *Iustificati gratis per gratiam ipsius;* tum etiam, quia Concilium Araucanicum can. 17. definit charitatem esse donum Dei diffusum in cordibus nostris, nullis ex parte nostra præcedentibus meritis. Et Tridentinum sess. 6. cap. 8. prædicta Apostoli verba ponens, ait gratis justificari ideo dicimus, quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt sive fides, sive opera, ipsam justificationis gratiam promoverentur.

Ratio etiam suffragatur, nam si homo mereretur de condigno primam gratiam justificantem, vel eam mereretur per opera ipsam antecedentia, vel per opera ipsam subsequentia: Non primum, tum quia opera primam gratiam justificantem antecedentia, vel sunt puræ naturalia, vel imperfæcione supernaturalia, subinde gratiae justificanti, quæ est perfectissima forma ordinis supernaturalis, impropportionata. Tum etiam, quia omne opus existentis in peccato, impeditur ob indispositionem & starum subjecti, ne habeat rationem meriti apud Deum. Neque secundum, primum quia cum meritum sit veluti motus quidam & via ad præmium, non potest esse quid posterius illud, unde homo non potest mereri illud quod jam haberet, sicut nec sperare bonum quod jam possidet. De quo fusius in Tractatu de incarn. cap. 3. Sectundo, quia actus non potest esse meritorius illius formæ, à qua totum suum valorem desumit, unde communiter dicitur: *Principium meriti non potest cadere sub merito.* Sed actus qui gratiam justificantem in anima supponunt, & eam sunt posteriores, ab illa totam suam dignitatem & valorem meritorium desumunt. Ergo illam mereri nequeunt. Unde Gregorius Magnus lib. 28. moral. cap. 22. *Hominis quippe meritum superna gratia ut veniat non inventari, sed postquam venerit facit: atque & ad indignum mentem veniens Deus sibi dignam exhibet remittendo, & facit in ea meritum quod remuneret, qui hoc solum invenerat, quod puniret.*

34. Quod vero opera gratia informata, ejus augmentum mereantur, constat ex Tridentino sess. 6. can. 32. ubi anathema dicit ei qui dixerit, hominis justificati bona opera, non vere mereri augmentum gratiae. Et ex Augustino tract. 5. super epist. Joannis ubi sic ait: *Charitas meretur angeri, ut auctoritate mereatur perfici.* Id etiam suadet ratio D. Thomas hinc artic. 8. ubi sic discutit: *Illud cadit sub merito condigni ad quod motio gratiae se extendit: motio autem alicuius moventis non solum se extendit ad ultimum terminum motus, sed etiam ad totum progressum in motu: terminus autem motus gratiae est vita aeterna, progressus autem in hoc motu est secundum augmentum charitatis vel gratiae secundum illud Proverb. 4. Istorū semina quasi lux splendens procedit &*

Pars II.

crescit usque ad perfectum diem, qui est dies gloriae sic agitur argumentum gratiae cadit sub merito condigni.

35. Denum quod justi mereantur primam gloriam, primæ gratiae habituali correspondentem, patet ex iam dictis: cum enim prima gloria non sit principium merendi, sicut prima gratia, sed potius terminus meriti, nihil obstat quoniam homo per actus contritionis & charitatis, in instanti justificationis elicito, primam gloriam, primæ gratiae justificanti respondentem, mereatur de condigno, quamvis talem gratiam per illos actus de condigno, mereri nequeat. Unde D. Thomas supra qu. 112. art. 2. ad 1. *Preparatio hominis ad gratiam habendam, quedam est simul cum ipsa infusione gratia, & talis operatio est quidem meritoria, sed non gratia qua jam habetur, sed gloria qua nondum habetur.*

36. Quæres, an homo per actus contritionis & charitatis, alijque actibus quibus ad gratiam justificantem disponitur, eam mereatur de congruo?

Respondeo affirmativè, si meritum de congruo largè & in proprio accipiat; nam actibus charitatis, contritionis, alijque bonis operibus justificationem antecedentibus, peccator ad primam gratiam justificantem disponitur, & eam impetrat a Deo: Sed dispositio dicit congruentiam quandom respexit formæ ad quam disponit, cum eam connaturaliter exigat: Similiter petitio & imperatio alicuius domi: aliquod meritum imperfæcum dici potest, juxta illud Augustini epist. 1. 5. *Neque ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc imperat; neque enim nullum est meritum fidei:* Ergo homo alicibus contritionis, & charitatis, alijque quibus ad gratiam justificantem disponitur, eam mereretur de congruo, si meritum de congruo largè & in proprio usurpetur. Secùs vero, si proprio & strictè sumatur, prout scilicet importat jus amicabile ad præmium; actus enim qui gratiam justificantem per modum dispositionis antecedunt, tale jus habere nequeunt, cum jus amicabile ex gratia justificantem media charitate proveniat. Nec obstat quod actus contritionis quo homo ad justificationem ultimè disponitur, procedat, in nostra sententia, à gratia habituali; quia non procedit ab illa, ut habet rationem habitus & formæ sanctificantis, ac dantis esse divinum participative, sub qua ratione fundat perfectam hominis cum Deo amicitiam; sed producitur ab illa, prout est in infundi, & gerit vices auxiliis, sub qua formalitate non habet fundare jus amicabile ad præmium, sed solum mouere voluntatem ad operandum.

§. VIII.

Iustus non potest sibi mereri de condigno reparationem post lapsum, nec perseverantia donum; neque etiam de congruo, si meritum de congruo stricte & proprio sumatur; bene tamen, si large & in proprio accipiat.

37. Prima pars probatur ratione D. Thomas hinc artic. 7. Meritum de condigno dependet ex motione divinae gratiae: Sed motio divinae gratiae in justo non potest se extendere ad reparationem ipsius post lapsum, cum per lapsum seu peccatum subsequens illa interrupatur: Ergo homo iustus non potest sibi mereri de condigno reparationem post lapsum.

Confirmatur: Si justus posset sibi de condigno mereri reparationem post lapsum, vel mereretur illam, antequam laberetur, vel postquam esset lapsus: Nenrum dici potest: Ergo &c. Minor S. 3. quoad

quoad secundam partem manifesta est, quia postquam aliquis est lapsus in peccatum, ante gratiam recuperationem, non est capax merendi aliquid à Deo de condigno, cùm sit ejus inimicus. Probatur vero quod primam: Omnia merita hominis iusti, quæ sibi comparavit dum in gratia & charitate existenter, suspenduntur & impediuntur per peccatum subsequens: Ergo tale peccatum non potest tolli, nec homo lapsus reparari, ex vi meritorum quæ habuit antequam in peccatum laberetur. Peccatum ergo se habet respectu meritorum praecedentium, sicut fictio ad sacramentum: unde sicut fictio non tollitur ex vi sacramenti ficte suscepiti, sed requiritur aliquid aliud sacramentum ad ipsam removendam; ita peccatum mortificans & suspendens merita praecedentia, non tollitur vi hujusmodi meritorum; sive nullus potest, dum est in gratia, mereri sibi de condigno reparationem post lapsum.

38. Quod etiam sibi mereti non possit de condigno perseverantia donum, constat ex Augustino de bono persev. cap. 13. ubi sic ait: *Vnde satis dilucide ostenditur, & inchoandi, & usque in finem perseverandi gratiam Dei, non secundum merita nostra dari.* Quibus verbis aperte docet, quod sicut prima gratia præveniens non cadit sub merito de condigno, ita nec perseverantia donum. Unde ibidem cap. 2. perseverantiam appellat *magnum Dei donum, quo cetera ejus dona conservantur.* Et Tridentinum less. 6. cap. 13. dicit illud donum *aliunde haberi non posse, nisi ab eo qui potens est, eum qui sit statuere, ut perseveranter sit, & eum qui cadit restituere.*

39. Observant etiam aliqui Scripturæ interpres, electorum prædestinationem esse veluti auream quandam catenam, quæ Deus homines ad se trahit, & à terra ad cœlum evehit, ex varijs Dei beneficijs veluti annulis compostam, nimirum prædestinatione, vocatione, justificatione, & glorificatione: juxta illud Apostoli ad Romanos 8. *Quos enim prædestinavit, hos & vocavit; quos vocavit, hos justificavit; quos justificavit, hos glorificavit.* Aurea vero fibula, quæ annuli illi inter se committuntur, perseverantia est; hæc enim finem principio, & glorificationem aeternæ prædestinationi conjungit. Hac Deus electos ad cœlum attrahit, sed miserans, secundum illud Jeremiæ 31. *In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans;* quia perseverantia donum; ex sola Dei misericordia, non vero ex nostrorum operum meritis, nobis tribuitur.

Ratio etiam suffragatur, primò quia ut discutit D. Thomas h̄c art. 9, in argumento *sed contra:* Si justus posset sibi perseverantia donum de condigno promereri, sequeretur quod nullus justus, vel saltem pauci essent, qui illud non obtinerent, cùm meritum de condigno infallibiliter consequatur suum præmium; & sic vel nullus vel pauci à gloria exciderent, quod repugnat verbis illis Christi, *Multi sunt vocati, pauci vero eleeti.* Nec dici potest, idem multos non obtinere donum perseverantiae, quia per peccatum illi ponunt impedimentum. Nam ut rectè instat S. Doctor ibidem, hoc ipsum quod est peccare, opponitur perseverantiae; unde si justus perseverantia donum de condigno mereretur, Deus non permetteret ipsum cadere in peccatum.

40. Secundum id probat in corpore articuli, hac ratione: Id quod se tenet ex parte principij meriti, non cadit sub merito: Sed donum perseverantiae se tenet ex parte principij meriti, quia dependet ex motione gratiae, quæ est principium

omnis meriti: Ergo non cadit sub merito. Ubi, ut rectè observat Caietanus, S. Doctor non loquitur de quacumque motione gratiae, sed de motione gratiae, quatenus est conservativa gratiae; sic enim, non potest cadere sub merito, quia est continuatio primæ productionis, & entitatè ipsam est prima productio seu infuso gratiae, quæ non potest cadere sub merito, cùm sit principium omnis meriti. Sicut nemo potest de condigno mereri suam conservationem, quia conservatio non est actio distincta à creatione, quæ non cadit sub merito, sed est ipsa creatio continuata, ut docet D. Thomas 1. p. qu. 104. art. 1. ad 4.

41. Dices, homo potest de condigno mereri beatitudinem, subindeque perpetuam gloriam in ea contentam: Ergo à fortiori perseverantiam in gratia, quæ non ita nobilis est ac perfecta, sicut perseverantia in gloria.

Sed nego Consequentiam & paritatem, magna enim inter perpetuitatem gloriae & perseverantiam in gratia, intercedit discrimen; quia perseverantia patriæ se tenet ex parte termini meriti, perseverantia vero via ex parte principij, ut docet D. Thomas h̄c art. 9. ad 2. his verbis: *Perseverantia quæ erit in gloria comparatur ad motum liberi arbitrii meritorum, sicut terminus, non autem perseverantia via.*

Tertia pars assertio, quæ dicit justum non posse sibi mereri reparationem post lapsum, vel perseverantia donum, merito de congruo strictè & propriè sumpto, facile probari potest ex dictis §. praecedentibus, nam, ut ibidem declaravimus, meritum de congruo strictè sumptum, importat jus amicabile ad præmium, & per hoc distinguitur à merito de condigno, quod dicit debitum strictè & veræ justitiae, nempe distributivæ: Sed justus non habet jus amicabile ad reparationem post lapsum, quia per peccatum subsequens destruit amicitia Dei cum illo; violata autem ac dissoluta amicitia, jus amicabile subsistere nequit; unde peccatum subsequens non minus mortificat & suspendit meritum de congruo strictè sumptum, quam meritum de condigno: Ergo sicut propter illam suspensionem & interruptionem, justus non potest sibi de condigno mereri reparationem post lapsum; ita nec illam potest promereri de congruo, si meritum de congruo strictè & propriè accipiatur.

42. Idem dicendum de dono perseverantiae, propter rationem D. Thomas supra expositam: Quod enim pertinet ad principium meriti, non cadit sub merito etiam de congruo; cùm principium meriti neque de condigno neque de congruo ullus promereri possit, ut constat de prima gratia, quam, quia est principium meriti, nullus de condigno, nec de congruo, mereri potest, si meritum de congruo strictè & propriè accipiatur, ut §. 6. contra Semipelagianos demonstravimus: Ergo si donum perseverantiae ad principium meriti pertineat, ut supra ostensum est, sub merito etiam de congruo propriè accepto cadere nequit.

43. Quod vero reparatio post lapsum, & perseverantia donum possint cadere sub merito de congruo, largè & impropriè sumpto, ex supra dictis manifestum relinquitur; nam opus imperatorum alicujus doni seu beneficij, & disponens ad illud, largè & impropriè meritum de congruo dici potest: Sed plures justi impearant à Deo suis bonis operibus & orationibus reparationem post lapsum, & perseverantia donum, & ad talia dona à Deo gratis & misericorditer recipienda se disponunt: Ergo illa de congruo promerentur, si meri-

tum

tum de congruo largè & impropriè accipiatur. Unde de hoc merito intelligendus est Augustinus, dum lib. de bono persev. cap. 3. loquens de dono perseverantiae ait: *Hoc Dei donum suppliciter emereri potest, sed cum datum fuerit, amitti contumaciter non potest.* Nam verbum illud suppliciter, aperte declarat, ipsum ibi loqui de merito largè & impropriè sumpto, nempe prout idem significat ac impetratio. Cum vero S. Thomas hic art. 7. ait: *Nullus potest sibi mereri reparationem post lapsum futurum, neque merito condigni, neque merito congrui,* intelligendus est de merito congrui strictè sumpto: Nam ad Hebreos 6. lect. 3. aliquid ejus meritum de congruo, largè scilicet & impropriè sumptum, respectu illius videtur admittere.

44. Quæres, an putus homo possit promereri alteri de condigno, vel saltem de congruo, primam gratiam auxiliante, vel justificantem, & reparationem post lapsum?

Respondeo neutrum posse promereri de condigno, bene tamen de congruo, etiam accipiendo meritum de congruo in vera & stricta significacione, seu prout importat jus amicabile ad præmium.

Prima pars hujus resolutionis est D. Thomæ h̄c art. 6. ubi sic ait: *Merito condigni nullus potest mereri alteri primam gratiam, nisi scilicet Christus.* Quod probat ibidem haec ratione: Meritum de condigno debet esse ex motione divinae gratiae: Deus autem non movet nec ordinat opera justorum, nisi ad merendum sibi vitam æternam, vel augmentum gratiae; quia talia opera procedunt à gratia adoptionis, non vero à gratia capitali, quæ non reportur nisi in Christo Domino, qui solus est caput omnium aliorum hominum: Gratia vero adoptionis in hoc à gratia capitali distinguitur, quod illa solùm ordinatur ad sanctificandum & perficiendum subiectum in quo est, nec se extendet ad aliorum perfectionem & sanctificationem; ista vero habet influxum quandam, saltem moralē, in alios (cum proprium capitum sit in membra sibi conjuncta influere) subindeque moverit subiectum in quo est ad sanctificandum alios, & ad

merendum ipsis gratiam de condigno. Sed de hoc fuis in Tractatu de incarnatione, cum agemus de gratia Christi capitali. Hanc rationem insinuat Leo Papa epist. 97. cap. 2. his verbis: *Quamvis multorum Sanctorum in conspectu Domini pretiosa mors fuerit, nullius tamen in onus occiso, redemptio fuit mundi: accepérunt iusti, non dedere coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata sunt patientia, non dona iustitia.*

45. Secunda vero pars, quæ asserit, purum hominem posse alteri mereri primam gratiam, & reparationem post lapsum, merito de congruo, strictè & propriè sumpto, doceatur etiam à D. Thoma articulo citato, his verbis: *Merito de congrui potest aliquis alteri mereri primam gratiam, quia enim homo in gratia constitutus impler Dei voluntatem, congruum est secundum amicitudinē proportionem, ut Deus implet hominis voluntatem in salvatione aliorum.* Quibus verbis declarat, opera & orationes justorum, habere jus quoddam amicabile, ratione cuius aliorum facultem & justificationem de congruo mereri possunt. Unde Jacobi 5. dicitur: *Orare pro invictis saltem in saltem, multum enim valet deprecatio iusti affidua.* Tritum est etiam illud Augustini in serm. de B. Stephano: *Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet; sed ideo electus est Paulus, quia in terra inclinatus, exauditus est Stephanus.*

46. Quod diximus de prima gratia justificantem dicendum est etiam de reparatione post lapsum, tum quia eadem est ratio utraque, tum etiam quia justus idem non potest sibi mereri reparationem post lapsum, merito de condigno, vel de congruo, propriè accepto, quia pro tempore quo reddit præmium, non est in statu remunerabilis, cùm protunc sit peccator, & Dei inimicus, ut supra declaravimus: Sed quando fit reparatio alterius, justus pro tempore est in statu remunerabilis, cùm pro illo tempore maneat justus, & Dei amicus, ut supponimus: Ergo licet justus non possit sibi mereri reparationem post lapsum, merito de congruo propriè sumpto, eam tamen potest alteri mereri.